

AGRESJA UCZNIÓW W SZKOLE

W ostatnich latach w polskich szkołach odnotowuje się coraz więcej przejawów agresji. Przybiera ona różne formy – od bijatyk po dręczenie psychiczne. Czym jest agresja? Przez zachowanie agresywne rozumie się zachowanie skierowane przeciw określonym osobom lub rzeczom, przybierające formę ataku słownego lub fizycznego.

Agresja słowna polegać może na: groźeniu, straszaniu będącym zapowiedzią przykrych konsekwencji, jakie czekają daną osobę, jeśli nie zachowa się zgodnie z wolą agresora. Często występującą w środowisku uczniów postacią agresji słownej są wypowiedzi poniżające osobę atakowaną: wyśmiewanie, złośliwe uwagi połączone z naśladowaniem gestów, mimiki, sposobu zachowania drugiej osoby, złośliwe przezwiska. Dotkliwość tych postaci agresji bywa często znacznie większa niż agresji fizycznej, bowiem ranią one godność osoby będącej przedmiotem agresji, narażają na upokorzenie i ośmieszenie.

Na **agresję fizyczną** mogą się składać takie zachowania, jak:

- uderzenie, potrącenie, szarpanie, wrywanie przedmiotów, podstawianie nogi, kopanie
- posługiwanie się w toku agresji przedmiotami martwymi, rzucanie, uderzanie, klucie.
-

Agresja wśród dzieci na terenie szkoły przejawia się również w postaci aktywności grupowej. Z sytuacją przemocy zorganizowanej mamy do czynienia, gdy osoba słabsza (ofiara) wystawiana jest przez dłuższy czas na negatywne działanie grupy osób silniejszych (agresorów). Te negatywne oddziaływania to dokuczanie, bicie, przezywanie, zabieranie pieniędzy i przedmiotów, niszczenie rzeczy. Istnieją też bardziej zakamuflowane formy przemocy pośredniej, częściej stosowane przez dziewczęta niż przez chłopców. Należą do nich oszczerstwa, intrygi, wykluczenie z grupy, naznaczenie i izolowanie.

Dlaczego współczesne młode pokolenie przejawia tendencje do wzrostu agresywnych zachowań?

Skuteczne zapobieganie i przeciwdziałanie agresywnemu zachowaniu się wymaga znajomości mechanizmów jej powstawania. Agresja może być następstwem **frustracji**. Ma ona miejsce wtedy, gdy jednostka, dążąc do zaspokojenia swoich potrzeb (biologicznych, psychicznych) i osiągnięcia określonych celów, napotyka w toku działania na trudne do pokonania przeszkodę. Przeszkoda wywołać może gniew, który zostaje skierowany na określone osoby lub rzeczy, przybierając postać ataku fizycznego lub słownego. Jeśli uczniowie przeżywają brak poczucia bezpieczeństwa, nie mogą zdobyć uznania, sukcesu, niezaspokojona jest ich potrzeba bliskich kontaktów z rodzicami, przyjaznych kontaktów z rówieśnikami, z nauczycielem, potrzeba aktywności, samodzielności, wówczas pojawić się może zachowanie agresywne.

Kolejnym czynnikiem agresji jest **modelowanie**.

Dziecko przejmuje wzorce zachowań z modeli, z którymi styka się w swoim otoczeniu. Modelem może być jedno z rodziców, kolega z klasy, bohaterowie filmów, postacie z gier komputerowych, książek. Ich wpływ na zachowanie dziecka może zaznaczyć się szczególnie wyraźnie wtedy, gdy są nimi osoby znaczące, budzące podziw i uznanie.

Czasem dziecko stosuje agresję jako instrument do osiągnięcia określonego celu: np. dziecko grozi rodzicom, że w razie odmowy spełnienia jego życzeń przestanie się uczyć lub

popęlni samobójstwo. Uleganie prośbom dziecka sprzyja utrwalaniu się takiej strategii postępowania. Ten rodzaj agresji nazywamy **instrumentalną**.

Szkoła nie poradzi sobie sama z przemocą wśród uczniów. W przygotowanie i wprowadzenie w życie odpowiednich działań muszą być zaangażowani nauczyciele, rodzice i co szczególnie ważne - uczniowie. Wszyscy muszą się nauczyć obrony przed agresją i pomagania poszkodowanym, ale bez narażania siebie. Szkoła posiada program profilaktyczny, który ma za zadanie przeciwdziałanie przemocy. Dzieci z problemami emocjonalnymi są pod opieką pedagoga, psychologa i terapeuty szkolnego. W ramach programu profilaktycznego nauczyciele organizują dodatkowe zajęcia pozalekcyjne. Negatywne emocje uczniowie powinni rozładowywać min. na zajęciach sportowych. Różne formy współzawodnictwa z zastosowaniem elementów gier zespołowych mogą być środkiem wspomagającym proces wychowania. Uczniowie uczą się zasady „fair – play”, współdziałania w zespole, motywowanie osób słabszych fizycznie, są nagradzane pozytywne postawy wśród dzieci.

Na zajęciach sportowych stwarza się dziecku sytuację do osiągnięcia sukcesu, poprzez proponowane ćwiczeń dostosowanych do jego poziomu.

Szkoła to również rodzice. Bez ich pomocy działania szkoły nie przyniosą pożądanych efektów. Rodzice powinni brać udział w spotkaniach edukacyjnych dotyczących zjawisk przemocy. Nauczyciele, uczniowie i rodzice powinni stworzyć wspólny front, swoistą politykę wobec agresji, a taki front powstaje nie tylko z samej chęci zaangażowania się, ale przede wszystkim z wiedzy o problemie i umiejętności rozwiązywania go. Na koniec chciałam przytoczyć słowa (Lindenfiekki 1995)

**„NAJSKUTECZNIEJSZYM SPOSOBEM UCZENIA SIĘ
NOWYCH UMIEJĘTNOŚCI LUB ZACHOWAŃ
JEST ZMIEJSZENIE NIEPOKOJU
I WZMOCNIENIE POZYTYWNE.”**

mgr Iwona Janulewicz

Literatura :

„Życie Szkoły” – WSiP 2001

„Psychologia w szkole” – wyd. „Charaktery” 2006

„Poszukiwanie praktycznych rozwiązań w przeciwdziałaniu zjawiskom patologicznym u dzieci i młodzieży”- wyd. BK 2005